

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ "НЕОФИТ РИЛСКИ"

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационен труд за присъждане на
образователната и научна степен „доктор“**

**Тема: „Превенция с мултисензорна кинезитерапия и
комплексна рехабилитация на деца от рискови групи 0-12
месеца“**

**Автор: Евелина Крумова Николова-Цветкова
докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Спорт и
кинезитерапия“ при Факултет „Обществено здраве и спорт“**

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов
Включен в състава на научното жури съгласно
Заповед на Ректора № 2847 от 18.11.2011 г.

Настоящата рецензия е разработена и представена съобразно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България и Вътрешни правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Нейният характер е предимно аналитико-конструктивен, имайки предвид и образователната същност на разработки от подобен характер.

Представеният за рецензия дисертационен труд е разработен на 186 стандартни страници основен текст, структуриран в увод, три глави, изводи, препоръки и библиография, съдържаща 204 източника (88 на кирилица и 116 на латиница), представителни за обхвата и съдържанието на изследването. Приложението (отделно книжно тяло) включва 41 страници и съдържа богат снимков материал, елементи от инструментариума и данни от статистическата обработка.

*Рецензия на дисертационен труд за
придобиване на образователната и
научна степен „доктор“
на Евелина Николова*

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов

Проблематиката и съдържанието на труда са с широк обхват, значимост и актуалност не само за превантивната теория и практика въобще, но и конкретно за кинезитерапията и комплексната рехабилитация за деца. Предвид съвременните тенденции при дефинирането на превантивните стратегии, като водещия обект на тяхната класификация е целевата група, а предмета – начинът, по който тя е свързана със съответен риск работата е навременна и резултатите от нея стойностни. Авторът на дисертацията съчетава общия поглед (подкрепен от практиката) и теоретичния анализ върху съвременните тенденции в превенцията, профилактиката и промоцията на рискови групи деца. Разгърнато е едно широкообхватно и логически задълбочено изследване върху проблема за възможностите на мултисензорната кинезитерапия и комплексната рехабилитация. Това в известна степен затруднява определянето характерът на комплексното според мен изследване с голяма значимост.

Тази най-обща предварителна оценка на рецензирания дисертационен труд се дължи до голяма степен на неговата проблематика, представена многоравнищно, чрез една правилно замислена и приложена изследвателска стратегия. Всъщност избраният проблем е много актуален и значим, но двойствената му природа и насоченост го превръщат в сложен и многоаспектен, което изисква висока професионална култура, компетентност, креативност и значителен изследователски опит от докторанта за разрешаването му. Предпоставка за това е една по-прецизната постановка на този комплексен проблем, коректното определяне на обекта и предмета на изследването, разкрити още чрез формулирането на темата му, но по-пълно чрез целта. Този път не е достатъчно научно обоснован в увода на труда и затова може би е по-подходящо методологическите и методическите параметри на изследването да бъдат поместен там, не във втора глава, тъй като те се отнасят не само за експеримента, а за

*Рецензия на дисертационен труд за
придобиване на образователната и
научна степен „доктор”
на Евелина Николова*

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов

цялостното теоретико-експериментално изследване. Подценяването на този модел при целеполагането оказва влияние и при формулирането на обекта, предмета, задачите и хипотезата на изследването. Тези противоречия отчасти се дължат на обема на изследването, несъответствието с посочените методологически основания и параметри, но в следствие конкретизирана, чрез методиката и организацията на правилно замисленото експериментално изследване. Всичко това следваше да бъде представено обобщено в един по пространен увод, който дава обща предварителна представа за проведеното изследване и за очакваните резултатите от него.

В съответствие със замисъла на автора първа глава е посветена на анализа на добрите практики и многогодишния опит на водещи специалисти у нас и в чужбина по проблема за моторните и нервно-психическите нарушения на деца от рискови групи. Това според мен е една много добре представена глава, както в съдържателен, така и в чисто познавателен план, имайки предвид изведените принципи за превенция, профилактика, комплексно лечение и рехабилитация. Тя се отличава със своята задълбоченост, логичност и всеобхватност. Авторът демонстрира отлично познаване на разглежданата проблематика, успешно използване на теоретичните разработки за изграждане на своята концепция и очертаване на насоките на своята изследователска работа. Много сполучливо е изведена необходимостта от разработване на конкретна методика за обогатяване на медицинската рехабилитация с комплексна превенция и терапия при деца от рискови групи. Направеното сравнително проучване на кинезитерапевтичните програми и методики за въздействие при деца с проблеми в моторното развитие е основание за прецизното извеждане на основните принципи и етапи в превенцията и лечението в хода на детското развитие. Необходимостта от качествена превантивна работа и интегрирането на усилията на редица специалисти е водещ момент при проектирането на дисертационния труд, което от своя страна

*Рецензия на дисертационен труд за
придобиване на образователната и
научна степен „доктор”
на Евелина Николова*

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов

според авторката ще допринесе за подобряване качеството на живот на рисковите групи деца и техните семейства.

Втората глава също представя автора г-жа Евелина Николова, като водещ специалист в областта на мултисензорната кинезитерапия и комплексна рехабилитация при деца.

Изследователските задачи надхвърлят изискванията на разработки от такъв характер и редуциране е наложително от гледна точна възможността за изпълнението им. Приложно-конструктивно постижение с приносен характер в тази глава са представените възможности за оценка на норма и патология при новородени. Предложеният концептуален модел на авторска методика за комплексна рехабилитация на деца от рискови групи, също е значимо авторско постижение с перспективно приложно значение, свързано с предстоящата му експериментална проверка. Представените упражнения са добре систематизирани, обмислени и синхронизирани, така че да допринесат за постигането на преследваните цели. Тук много явно проличава дългогодишния опит на г-жа Евелина Николова и професионалната и компетентност в изследваното проблемно поле. Представените обаче на с. 108 елементи са от система, която се нуждае от преоценка предвид възрастовите особености на контингента на изследване.

Резултатите от проверката на ефективността на разработената авторска методика и анализът им са представени в трета глава, съдържаща цялостно епидемиологично проучване на рисковите групи деца в Благоевград и Благоевградска област, което е доста продължително в периода 2000-2009 година. Представените резултати и последващият анализ по отношение на моторното развитие, нервно-психическото развитие и техните корелационни зависимости са основание за изводите върху които акцентира авторът на дисертационния труд. Въпреки това някои от таблиците и графиките в

*Рецензия на дисертационен труд за
придобиване на образователната и
научна степен „доктор”
на Евелина Николова*

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов

тази глава могат да се прецизират и така да осигурят по-голяма яснота за пълноценното им интерпретиране.

Възникват и някои съмнения относно правилната интерпретация на стойностите на критерия на Колмогоров - Смирнов, относно оценката на разпределението и последващия избор на критерий за проверка на хипотезите и оценка на корелационните зависимости (виж приложението). Някои слабости в статистическата интерпретация на данните се забелязват и по отношение на анализа на показателите за средно равнище и разсейване, които не намаляват достойнствата на разработката, но биха могли да насочат вниманието ни и по друга, освен в избраната плоскост.

Сравнителния анализ на данните от експерименталното изследване дава основание на автора да направи изводи, които са в съответствие с цялостния замисъл и са с подчертана практическа насоченост. Направените препоръки са адекватни, но тяхното разграничаване на теоретични и практически е направено изкуствено и следва да се прецизира.

Приносните моменти изведени от авторката на дисертационния труд не са в достатъчен синхрон с цялостния текст и изследователски материал и могат да бъдат допълнени в редица посоки, което ще представи безспорните свидетелства за тях, защото така представени те са подценени.

Критични бележки:

1. Теоретичният анализ и неговите изследователски проекции се нуждаят от прецизиране и по-пълноценно концептуализиране предвид необходимостта от изграждане на по-логична изследователска визия;
2. Приносните моменти в областта на селективната превенция и ясното ѝ разграничаване от универсалната и индикативната стратегии се нуждаят от по задълбочен анализ;

Рецензия на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” на Евелина Николова

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов

3. На някои места не са достатъчно открити авторовите виждания и съответно личните постижения, те са привнесени към становищата на други автори и не са отразени по традиционния начин;
4. Някои елементи от дисертационния труд се нуждаят от прецизиране и реструктуриране, съобразно общата му логика, както и техническо дооформяне.
5. Съществуват доста дублирания по отношение номерацията на параграфите, а в същото време такива липсват по отношение някои от таблиците.

Резултатите от дисертационното изследване са намерили отражение в редица доклади на международни и национални научни конференции и конгреси и различни публикации, разработени самостоятелно или в съавторство в авторитетни списания.

Въпреки направените критични бележки не подлагам на никакво съмнение качеството на авторската методика на г-жа Евелина Николова, както и нейната експериментална проверка, което превръща авторката в безспорен авторитет в областта на превенцията с мултисензорна кинезитерапия и комплексна рехабилитация на деца от рискови групи 0-12 месеца.

Всички посочени приноси и достойнства, анализирани и представени в настоящата рецензия са основание да препоръчам на авторитетното научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на г-жа **Евелина Крумова Николова-Цветкова**, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Спорт и кинезитерапия“ при Факултет „Обществено здраве и спорт“.

01.12.2011 г.

Рецензент:

Благоевград

доц. д-р Стоян Иванов

Рецензия на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на Евелина Николова

Рецензент: доц. д-р Стоян Иванов